

Metsäpalojen lentotähystyksen toimintaohjeet ajalle 1.5.–31.5.2010

1. Tähestystoiminta

Pelastuslain 27 § mukaan aluehallintoviraston tehtävänä on järjestää tehokas metsäpalojen tähestys harvaan asutulla seudulla aikana, jolloin metsäpalojen vaara on ilmeinen.

Lapin maakunnan alueella suoritetaan metsäpalojen tähestystoiminta sopimusten mukaisesti 1.5.–31.05.2010 välisenä aikana. Mikäli kevään antavat aiheita, lentotähystyksen alkamisaika voi muuttua.

2. Metsäpalolentotoiminta

Metsäpalolentotoiminnasta huolehtivat Pohjois-Suomen aluehallintoviraston kanssa sopimuksen tehneet lentokerhot. Metsäpalolentotoiminnalla tarkoitetaan ilma-alusten käyttöä:

- metsäpalojen tähestys- ja tiedustelutehtäviin,
- metsäpalojen sammutustyön opastustehtäviin sekä sammutustyön johdon avustamiseen,
- palokuntien ajoreittien opastamiseen ja
- tarvittaessa laskuvarjohyppääjien pudotukseen sammutustehtäviin.

Metsäpalovalvonnan yleisjärjestelyissä noudatetaan SM:n ohjetta "Metsäpalotorjuntaan liittyviä järjestelyjä vuonna 2009" (SM/2009/1628/27.4.2009) ja tähestyslentotoiminnassa "Palovalvontalentotoiminnan säännöt" (OPS T2-100). Valvontalennot suoritetaan **liitteen 2** mukaisilla peruslentoiteilla. Lentotähestys suoritetaan sillä alueella, jossa metsäpaloindeksi on noussut tähestystarpeen edellyttämälle tasolle. Ukonilmojen jälkeen tai paikallistamattomien savuhavaintojen sattuessa alueen toimivaltaisen pelastusviranomaisen määräyksestä suoritetaan tarvittavat lisälennot.

Metsäpalolentojen reitit ja tunnukset ovat seuraavat:

– REITTI 22 Etelä-Lappi	"REITTI 22"
– REITTI 23 Länsi-Lappi	"REITTI 23"
– REITTI 24 Itä-Lappi	"REITTI 24"
– REITTI 25 Luoteis-Lappi	"REITTI 25"
– REITTI 26 Ylä-Lappi	"REITTI 26"

Metsäpalolentotukikohtien yhteystiedot ovat **liitteessä 3**. Mikäli yhteystietoihin tulee muutoksia, niin niistä on viipymättä ilmoitettava Lapin Hätäkeskukseen puhelin 016 333 7610 ja Lapin aluehallintoviraston pelastustoimen ja varautumisen vastuualueelle puhelin 020 636 1010 sekä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston pelastustoimen ja varautumisen vastuualueelle puhelin 020 636 1020 tai sähköpostilla pelastus.pohjois@avi.fi.

3. Metsäpaloindeksi ja metsäpalovaroitukset

Metsäpalovaroitus voidaan antaa niille lumettomille alueille, joilla metsäpaloindeksi on noussut tai on kuluvaan päivän aikana nousemassa arvoon 4 tai sen yli. Vastaavasti metsäpalovaroitus voidaan poistaa alueilta, joilla metsäpaloindeksi on laskenut alle arvon 4, eikä sen välittömästi seuraavan vuorokauden aikana odoteta takaisin metsäpalovaroitusta edellyttävälle tasolle. Pääsääntöisesti varoitus annetaan ja poistetaan päivittäin klo 11.30 mennessä ja varoitukset julkistetaan Radio Suomen ja Vegan lähetyksissä klo 12.45. Metsäpalovaroituksen voimassaolosta ja muutoksista tiedotetaan myös muiden radio- ja televisiokanavien säätiedotusten yhteydessä. Varoitukset ovat seurattavissa ilmatieteen laitoksen viranomaisille suunnatuilla internet-sivuilla osoitteessa <http://virpo.fmi.fi/>. Pelastustoimen sääportaalin tietoliikenne salataan 5.5.2009. Käyttäjätunnukset ovat samat kuin vuonna 2008. Mikäli käyttäjä tarvitsee uudet käyttäjätunnukset, ne haetaan ilmatieteenlaitoksen hakukaavakkeella. Kaavaketta saa sähköpostilla osoitteesta karin.wikstrom@intermin.fi.

4. Tähystyslennot suoritetaan lentoreiteillä tai sen osilla:

1. **Kerran päivässä** klo 13.00 -18.00 välisenä aikana, kun **metsäpaloindeksi on yli 4,0** tai **ruohikkopalovaroituksen aikana, kun metsäpaloindeksi on yli 3,5**.
2. **Kaksi kertaa päivässä** klo 12.00 -15.00 ja 17.00 -21.00 välisinä aikoina, kun reitillä **metsäpaloindeksi on yli 4,0 vähintään kaksi vuorokautta**.
3. Ukonilmojen jälkeen ja paikantamattomien savuhavaintojen tarkistamiseksi suoritetaan **alueen pelastusviranomaisen harkinnan mukaan** tarvittaessa kohdealueelle lisätähystyslentoja. Pyyntö ilmoitetaan Lapin hätäkeskukselle, joka tarkistaa lennonjohdon kanssa alueella olevien koneiden välittömän käytettävyyden tai ilmoittaa lentotehtävän tukikohdan päällikölle.

Lentotähystyksessä käytettävien suorituskertojen, indeksirajojen ja kellonaikojen muutoksista alueen pelastusviranomaisen pyytää luvan Lapin aluehallintoviraston pelastustoimen ja varautumisen vastuualueen pelastusviranomaiselta. Pyyntö esittäjän on vahvistettava suullinen pyyntö kirjallisesti virkasähköpostiin osoitteeseen: kirjaamo.lappi@avi.fi.

Lentokalustona tulee käyttää ensisijaisesti 4-paikkaisia lentokoneita. Varakoneiksi sopivat 2-paikkaiset lentokoneet.

5. Metsäpalojen paikantaminen

Havaittujen metsäpalojen paikantaminen tulee hoitaa luotettavalla tavalla. Luotettava paikantaminen voidaan tehdä esim. käyttämällä satelliittipaikantimella (GPS) saatuja

koordinaatteja. **Ensisijaisesti käytetään WGS-84-järjestelmän mukaiset asteet, minuutit ja desimaalit** tai Suomen karttakoordinaattijärjestelmän KKJ kaistan 3 pohjois- ja itäkoordinaatit metreinä eli yhtenäiskoordinaatisto YKJ. Aina tulee varmistaa, että myös pelastustoiminnan johtaja ja/tai hätäkeskus pystyy paikantamaan kohteen kartalle oikein. Lisätietoja eri koordinaattijärjestelmistä löytyy internet-osoitteista <http://kansalaisen.karttapaikka.fi> ja <http://www.112.fi/index.php?pageName=koordinaattipalvelu>.

Mikäli metsäpalon paikantamisessa kartalle tai pelastusyksikön perille löytämisessä ilmenee ongelmia, niin lentotähystystä suorittava ilma-alus opastaa pelastusyksiköt kohteeseen. Pelastuspalvelukarttaa käytetään paikannuksen varajärjestelmänä.

Norjan, Ruotsin ja Venäjän puolella rajan läheisyydessä havaitut uudet metsäpalot sijaintitietoineen tulee ilmoittaa Lapin hätäkeskukseen.

6. Viestitoiminta

Metsäpalojen tähystys, opastus- ja johtolennoilla käytetään viranomaisradioverkkoa (Virve) viestivälineenä Lapin hätäkeskukseen ja paikallisiin pelastusviranomaisiin.

Metsäpalolentokoneiden tulee ilmoittaa ennen lento-ohjelmää suunniteltu lähtöaika ja arvio laskuajasta Lapin hätäkeskukseen **Lap Pe INFO** -puheryhmässä (varayhteys puh. 016 333 7540).

Virven käyttö ei saa aiheuttaa kohtuutonta häiriötä muuhun maaliikenteeseen. Radioyhteyksien puuttuessa koneista pudotetaan tarvittaessa kiireelliset sanomat viestikapulassa maassa oleville henkilöille.

6.1. VIRVEN:n käyttö tähystyslennolla

VIRVEN käyttöä tähystyslennolla on ohjeistettu myös Hätäkeskuslaitoksen ohjeessa "HÄKE OPO/17/2007 sekä SM:n ohjeessa 8/2009 "Ilma-alusten käyttö pelastustoimen tehtävissä".

Valvontakoneen miehistö tekee lentoilmoituksen Lapin hätäkeskukseen. Hätäkeskus kuittaa ilmoituksen kirjatuksi lähettämällä tekstiviestin VIRVE- radiopuhelimeen. Lähdetessä lennolle lähetetään status "matkalla", joka välittyy hätäkeskukseen ja sieltä edelleen pelastustoimen tilastointijärjestelmään, PRONTOon.

Valvontakoneen VIRVE- puhelimesta pidetään valittuna kotikentän hätäkeskuksen PE INFO- puheryhmä. Lennon aikana skannataan reitin muita hätäkeskusten yhteysryhmiä, jotta myös nämä hätäkeskukset saavat tarvittaessa yhteyden valvontakoneeseen.

Valvontakone ilmoittaa metsäpaloista ja muista toimenpiteistä aiheuttavista havainnoista ensisijaisesti sen hätäkeskuksen PE INFO- puheryhmässä, jonka alueella havainto on tehty.

Operatiivisten tilanteiden alkuvaiheen opastus- ja mahdollisissa tiedustelutehtävissä valvontakoneen ja palokunnan yksiköiden välisessä liikenteessä käytetään **Pela Johto 1**-puheryhmää sekä pitkäkestoisimmassa tilanteissa pelastustoiminnan johtajan osoittamaa puheryhmää tai suorakanavaa. Hätäkeskus lähettää tarvittaessa radioteitse valvontakoneen käyttöön kulloinkin tarvittavan paikallisen puheryhmän. Valvontakoneeseen voidaan myös soittaa yksilöpuhelu.

Kun valvontalento tai tehtävä päättyy, lähetetään status: asemalla (näkyvät hätäkeskuksessa tilatietona vapaa/asemalla).

Virve-radiota käytettäessä voidaan alle 300 metrin lentokorkeuksilla käyttää VIRVEN järjestelmäkanavaa tai pelastustoimen suorakanavista 1-9 vapaana olevaa loppupään kanavaa. Käytettävästä puheryhmästä tai suorakanavasta sovitaan etukäteen toimintaan osallistuvien kanssa.

Valvontakoneen Virve-puhelimessa pidetään valittuna **Lap Pe Info** puheryhmä.

Em. Pela Johto1-puheryhmä on parametroitu ennalta valvontakoneiden Virve-radioihin. Hätäkeskus ei kuuntele Pela Johto – puheryhmää.

Erityisestä syystä voidaan käyttää pelastustoiminnan johtajan osoittamaa muuta puheryhmää (kuntaryhmää esim. Pello) tai suorakanavia 8 tai 9.

Hätäkeskus lähettää radioteitse valvontakoneen käyttöön tarvittavan puheryhmän, mikäli sitä ei ole parametroituna ennalta koneen Virve-puhelimeen.

Valvontakoneeseen voidaan myös soittaa yksilöpuhelu.

7. Tähystyslennoilla mukanaolo

Pääsääntöisesti konemiehistö käsittää 3–4 henkilöä. Tähystyskoneen vähimmäismiehitys on ohjaaja (ilma-aluksen päällikkö, lupakirjan omaava lentäjä) ja tähystäjä (lupakirjan omaava lentäjä). Miehistöön kuuluvat myös asiantuntijoina pelastusviranomainen, metsäasiantuntija, poliisi, raja- ja ympäristöviranomaiset sekä kunnan viran ja toimenhaltijat sekä tiedotusvälineiden edustajat. Koneen miehistö ilmoitetaan lentoraportissa.